

BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY, CLUJ-NAPOCA
FACULTY OF HISTORY AND PHILOSOPHY
„HISTORY, CIVILIZATION, CULTURE” DOCTORAL SCHOOL

The summary of the PHD dissertation

***COUNTRY HOUSE-BUILDINGS PATRONIZED BY THE WESSELÉNYI FAMILY IN THE
18TH-20TH CENTURIES***

Scientific coordinator:

Prof. univ. dr. Rűsz-Fogarasi Enikű

PHD student:

Erdei (married: Lukács-Erdei) Ibolya

Cluj-Napoca

2025

Contents

Introduction	8
I. Genealogy of the Wesselényi family	17
I.a. „Building” members of the Wesselényi family	21
I.a.1. Wesselényi István (1674–1734)	21
I.a.2. Daniel Polyxena (1720–1775)	25
I.a.3. sr. Wesselényi Miklós (1750–1809)	28
I.a.4. Cserei Ilona (1754–1831)	32
I.a.5. jr. Wesselényi Miklós (1796–1850)	35
I.a.5.1. Kelemen Benjámín (1792–1885)	40
I.a.6. Wesselényi Kata (1735–1788)	41
I.b. Family crest	42
 II. Country houses from Hungary and Transylvania. From the baroque to the age of historicism	45
II.a. Baroque country house-building in Hungary	46
II.b. Commanders, designers, craftsmen	51
II.c. Planimetry and compartmentalization of space	54
II.d. Interiors	56
II.e. Transylvanian Baroque country houses	61
II.f. Hungarian and Transylvanian country houses from the age of classicism and historicism	66
 III. Country house gardens	70

III.a. Baroque gardens	70
III.b. Country houses gardens in the 19th-20th centuries.	74
III.c. Transylvanian gardens	77
IV. Buildings of the Jibou family branch – The Baroque country house in Jibou	84
IV.a. Historical dates – Jibou	84
IV.b. The history of the estate	87
IV.c. The history of the construction phases of the country house	88
IV.c.1. The first country house	88
IV.c.2. First stage of the country house construction	93
IV.c.3. The second stage of the country house construction	98
IV.c.4. Joseph Bittheuser's activity at Jibou	102
IV.c.5. Interiors	110
IV.c.6. The painted decorations of Franz Neuhauser	114
IV.c.7. Completing construction works	121
IV.c.8. Subsequent changes	123
IV.d. Stilistic analysis of the building	132
IV.d.1. Country house's plan	132
IV.d.2. Exteriors	133
IV.d.3. Interiors	136
IV.e. The park surrounded the country house of Jibou	138
IV.f. Family mausoleum	152
IV.f. Annexes	159
V.A The country house of Comlod	163

V.a. Historical dates	163
V.b. Stilistic analyzis of the building	168
V.c. Sculptural decorations	172
VI. The country house of Chiochiş	179
VI.a. Historical dates	179
VI.b. The history of the construction phases of the country house	181
VI.c. Stilistic analyzis of the building	184
VII. The country house of Obreja	186
VII.a. Historical dates	186
VII.b. Stilistic analyzis of the building	188
VIII. The Wesselényi-Béldi country house in Jibou	190
VIII.a. Historical dates	190
VIII.b. The history of the construction phases of the country house	191
VIII.c. Stilistic analyzis of the building	194
VIII.c.1. Country house's plan	194
VIII.c.2. Exteriors	195
VIII.c.3. Interiors	196
VIII. d. The park surrounded the country house	197
IX. Buildings of the Hodod family branch - Baroque country house in Hodod	200
IX.a. Historical dates	200
IX.b. The history of the construction phases of the country house	203
IX.b.1. First stage of the country house construction	203
IX.b.2. Joseph Litzmann	206

IX.b.3. Second stage of the country house construction	208
IX.b.4. Franz Gindtner's activity	208
IX.b.5. Soldati Antal's activity	210
IX.b.6. Josef Leder's work in the mirror of Wesselényi Ferenc's orders	212
IX.c. Carpenters, locksmiths, glaziers	216
IX.d. Stilistic analyzis of the building	220
IX.d.1. Exteriors	221
IX.d.2. Interiors	223
IX.e. Annexes	225
X. The Wesselényi-Degenfeld country house in Hodod	227
X.a. The history of the estate and of the construction phases of the country house	227
X. b. Stilistic analyzis of the building	239
X.b.1. Exteriors	239
X.b.2. Interiors	243
XI. The Wesselényi-Bethlen country house in Dragu	246
XI.a. Historical dates	246
XI.b. The history of the construction phases of the country house	249
XI.c. Stilistic analyzis of the building	252
Summary	255
Bibliography and sources	261
Annexes	282
List of sources and illustrations	282
List of maps	290

Sources and illustrations	292
Maps	342

Keywords: country house-buildings, architecture, Wesselényi, baroque, historicism, Zsibó, aristocrats, representation, gardens

Under the title *Country house-buildings patronized by the Wesselényi family in the 18th-20th centuries*, we have tried to realize a comprehensive and complex work on the Wesselényi family buildings, covering the various aspects related to them. The role played by the Wesselényi family in the history of Transylvania and Hungary is now well known and recognized, but the buildings patronized by the family, their role as patrons of architecture, have so far been less the subject of academic research than their political achievements. Our thesis is a gap-filling work, as there have been case studies and monographs on family-built country houses, but presenting them in the context of a comprehensive research and analyzing them in various aspects can be considered an innovation. Our aim in writing this thesis was to try to sketch a comprehensive picture of the aristocrat

Under the title *Country house-buildings patronized by the Wesselényi family in the 18th-20th centuries*, we have tried to realize a comprehensive and complex work on the Wesselényi family buildings, covering the various aspects related to them. The role played by the Wesselényi family in the history of Transylvania and Hungary is now well known and recognized, but the buildings patronized by the family and their role as patrons of architecture have so far been less the subject of academic research than their political achievements. Our thesis is a gap-filling work, as there have been case studies and monographs on family-built country houses, but presenting them in the context of comprehensive research and analyzing them in various aspects can be considered an innovation. Our aim in writing this thesis was to try to sketch a comprehensive picture of the aristocratic buildings and country house culture of the Wesselényi family on the basis of systematic research. In our thesis, the term 'construction' is used primarily to refer to the building of country house and the development of the ensembles belonging to the country house, but where we had data, we also tried to reconstruct and present the country house gardens, because, from the point of view of art history, social history or cultural history, they are part of the ensemble and can only be understood together with the country house. In the paper, we tried to answer questions such as: Why do they build? How do they build? Why do they build in this way? Which branch of the family builds more? Why? Buildings, especially residences or country houses, highlight the representational needs and richness of the family under study and, in general, show the importance of the family in the light

of its buildings. In light of this data, it becomes apparent how much the family wanted to be seen and stand out since we can treat buildings as a form of display, of wanting to stand out and be seen. How much a family has invested in its country house goes beyond the aspects of housing and comfort, which could have been achieved with much smaller investments. The building of a residence and the investment of time and money in it is in fact a means of representation, a way of showing and displaying the family and its role. All this is brought to a fascinating point in the case of the Wesselényi buildings.

Although we had not explicitly planned to carry out genealogical research from the beginning, we were obliged to do so because the construction works can only be examined, explained, and interpreted in the light of this data, integrated into a biographical and family history framework. This is the reason why we have also included a section on the family members who "commissioned and built" the country houses, in which we wanted to create as colorful and detailed a picture as possible of the family members who were involved in the construction of the aristocratic residences, in order to outline and justify their mentality, ideas, and expectations and how these influenced the design of the buildings.

By analyzing the construction and architecture of country houses, the researcher realizes that research on aristocratic residences is much more than architectural history. The history of country house building combines the history of mentalities and culture, the fashions of the time, the political situation, the challenges, ideas, and culture of the client. The term 'country house' refers to a specific social stratum, a characteristic form of land ownership, and a demanding way of life, which is constantly changing and adapting over time¹ and is 'history itself'.² Country House-building flourished from the Middle Ages until the years after the First World War, making it the most important architectural genre alongside ecclesiastical architecture.³ After the First World War, between the two world wars, social transformations and the severe economic consequences of the Treaty of Trianon meant that commissions of this type became rare, and after that, country houses were hardly built at all. A country house is much more than a group of

¹ Kovács András: „A kastély már maga a történelem”, in Bordás Beáta: *Erdélyi kastélyépítész a historizmus korában (1840–1914)*, Polis Könyvkiadó, Kolozsvár, 2016, 7.

² Bíró József: *Erdélyi kastélyok*. 1943, essay <http://mek.niif.hu/04900/04920/html/mhodonerdely0058.html>

³ Bordás Beáta: *Erdélyi kastélyépítész a historizmus korában (1840–1914)*. *Az egykori Kolozs, Torda-Aranyos és Alsó-Fehér vármegyék kastélyai*. Polis Könyvkiadó, Kolozsvár, 2016, 8.

buildings. As a rural residence, it was the acropolis of art and culture, combining architecture, fine arts, garden architecture, aristocratic libraries, extensive aristocratic gardens, and a place for a social class that was privileged among other classes. In all cases, the country house also reveals the tastes of the commander and the owner because, in addition to the exterior architecture, the interior was most representative of the style, reflected in the fittings, furnishings and ornaments. At the same time, it was also the perfect place for representation, where the most exceptional ornaments and family portraits could be displayed, and in the Wesselényi family's country house in Jibou, the genealogies of some of the horses of the breed even hung on the walls.

In the section on the architecture of country houses in general, we have tried to paint a unified picture of the residences of the nobility, where we had to come to the conclusion that the Transylvanian ones lag behind in size and quality even in comparison with their Hungarian counterparts, not to mention similar buildings in the West. In general, the aim was to follow the Hungarian Western model or to imitate buildings that had been seen and appreciated elsewhere but which would still have a distinctly provincial character after completion.

In this thesis, we have not focused on a single historical period or architectural style. From Baroque to historicism, from Art Deco to country houses built in the third decade of the twentieth century, have been the theme of the research presentations. This explains the wide time span - from the first half of the 1700s to the first half of the 20th century - in which we studied representative buildings. In terms of architectural, cultural and artistic history, eight country house complexes were studied, four of which bear the stylistic characteristics of Baroque and four of which are historicist, although the last one falls outside the historicist period defined by József Sisa, which ended after the periodization of the style by the academician in 1914.⁴ However, its eclectic and neo-Renaissance stylistic characteristics led us to classify it as a historicist building. Therefore, the country houses discussed and researched in the order in which they appear in this thesis are: the Baroque country house in Jibou, the country house in Comlod, the country house in Chiochiș, the country house in Obreja, the Wesselényi-Béldi country house in Jibou, the Baroque country house in Hodod, the Wesselényi-Degenfeled country house in Hodod and the country house in Dragu. As far as their geographical location is concerned, we should look for them in the current counties of Satu Mare, Sălaj, Bistrița-Năsăud and Alba. The

⁴ Sisa József: *Kastélyépítészet és kastélykultúra Magyarországon. A historizmus kora*. Vince Kiadó Budapest, 2007, 9.

family owned a number of townhouses in both Cluj-Napoca and Zalău. The volume and complexity of the subject go beyond the scope of this thesis and, therefore, are not the subject of our doctoral research.

In the structure of the work, we have tried to establish a logical chronological order in the succession of the country house, while discussing separately the constructions of the family branch in Jibou from those of the branch in Hodod. The backbone of the work is, therefore, the chapters on the country houses, but these are preceded by a section on the family history and those members of the family who were re-cemented through their role as country house-building commissioners. Also included is a section on country house building in general, which facilitates placing the Wesselényi country houses in time, space and style. It was considered important to devote a separate chapter to a general section on garden construction, as the gardens of the Wesselényi country houses are an integral part of Transylvanian garden art. A separate chapter has been dedicated to each of the eight residences researched and, where possible, we have based our analysis on the same sub-chapters. In each case, we have attempted to sketch the history of the estate, and in the case of the history of the buildings, we have tried to supplement the information available in the literature with new archival information. The thorough stylistic descriptions of the buildings were justified in particular by the fact that not one of the buildings is in ruins today, so that we could record the conditions existing today, and for this reason we also recorded the text of the inscriptions on the buildings. Where the condition of the building allowed it, we also described the interiors and other aspects of the country house culture, and where we had the necessary data, we also described the garden.

By analyzing the number of country houses studied, we can see that five of the country houses surveyed were built by the Jibou branch of the family and three by the Hodod branch. This also reveals an answer to the question posed at the beginning of the research: which branch of the family commissioned more buildings? The answer to this question is clearly the Jibou branch. If we consider the presence and the public and political importance of the representatives of the two branches, the answer is also the Jibou branch, which also explains why this branch invested more in buildings. Let us see who built the country houses of the Jibou branch: the first Jibou manor was built by the diarist István Wesselényi (1674-1734) and restored by his son of the same name and his wife, Daniel Polixéna (1720-1775). The country house in Comlod was commissioned by István Wesselényi (1708-1758) and Daniel Polixéna, the manor in Chiochiș

was built by Daniel Polixéna after her husband's death, the Baroque country house in Jibou was built by Miklós Wesselényi (1750-1809) and Ilona Cserei (1754-1831), then their son Miklós Wesselényi Jr. (1796-1850) commissioned and realized the reconstruction of the country house, the country house in Obreja was built by Miklós Wesselényi (1869-1921) (IV.) grandson of Wesselényi Miklós Miklós (II.), and the Wesselényi-Béldi country house in Jibou was also built by the reformer's granddaughter Pálma Wesselényi (1881-1958) and her husband Kálmán Béldi (1882-1946). Analyzing the list of the names of the builder-commanders is striking because it includes the names of those members that even historical research considers to be the most famous representatives of the Wesselényi lineage. It can, therefore, be concluded that the members of the family, who were highly educated and also had political careers, were the country house builders. The reason for building a residence was often marriage, with the architecture of the buildings placing great emphasis on representation, display and standing out. The most prolific period for country house building was undoubtedly that of Daniel Polixéna. A woman of unparalleled culture and strong will, for whom the court of her aunt Sofia Daniel and the court of Governor János Haller in Deva were a model of court life and building, she left a legacy that is still worthy of recognition if we consider the interesting iconographic program of the Comlod country house, reflected in the reliefs on the main façade. The medieval spirit of Miklós Wesselényi senior and his grandiose fantasy gave birth to the largest Baroque building complex in Transylvania, the Baroque country house of Jibou, which is impressive not only today but also in the 19th century. This vast building can undoubtedly be seen as an intended representation of the commander, reflecting the past, present, political role and power of the family. The modernization works carried out under the leadership of Miklós Wesselényi II. were not only a means of representation, but also a means of profitability, an estate, an innovative estate in the conditions of the 19th century, and consisted in transforming the centre of the estate in the spirit of liberal reformism. The construction of the country house in Obreja as a summer residence in the early years of the 20th century was a symbol of the importance and survival of the family. The construction of the Wesselényi-Béldi country house in Jibou, at a time when country house architecture was definitively eclipsed, reflects the economic power and still considerable role of the Wesselényi and Béldi families, as well as their desire for representation.

If we examine and summarize the new information discovered for each building, we can say that we have managed to complete the existing material for all the country houses with

relevant and important data. Also, in the case of the Baroque country house of Jibou, we have discovered a series of new and valuable data, although, after having researched a considerable part of the family archives, we can state almost with certainty that the documentary heritage preserved in the Cluj Archives does not contain clear data about its construction. This conclusion was first reached by Lajos Kelemen, who organized the documents after the family archives were moved to Cluj-Napoca. Kelemen explains the lack of these primary sources by the double destruction of the family archives. Therefore, the researcher's task is much more difficult, as he has to piece together seemingly insignificant accounts and even the smallest references to the construction work to transform these small pieces of data into a useful and scientifically significant text. Although no plans or contracts with various architects have survived, the history of the construction and layout of the Jibou country house has been reconstructed. A better understanding of the contribution and work of Joseph Bittheuser could bring us closer to the potential architect who designed the building. We consider it important to identify the most important interior decorations of the country house, the landscapes painted by Franz Neuhauser, kept today in the County Museum of History in Zalău, and we tried not only to delimit their theme but also to analyze them from the point of view of art history. We also succeeded in providing new data on the sequence and method of construction works carried out during Ilona Cserei's time and in determining the exact source of the wallpapers and textiles used for upholstering the furniture. The study of the period of Miklós Wesselényi II. has also yielded considerable data for the building: it was found that the neoclassical facade of the pavilions remaining after the demolition of the south wall was designed by the owner himself, but we also know that he made major changes to the interior of the country house, whose furniture and room interiors can be reconstructed from the country house inventory of 1836-1837. However, much valuable information has also come to light from this period in connection with the landscaping of the garden. Almost all we knew about the country house garden was what Kazinczy noted in his description of it on the occasion of his visit to Jibou in the early 19th century. By comparison, we were able to learn not only the types and origins of the ornamental stones in the garden grotto but also the plan of the hunting garden, the transformation of the Baroque elements into an English garden, the variety of ornamental plants grown, and a probably unfinished garden element, a design for a gazebo. The evolution of the family mausoleum and plans for its reconstruction are also included in a separate chapter of the thesis. Special mention should be made of the elaborate plans for the transformation of the crypt and the very interesting

theoretical explanations of the drawings provided by the authors of the reconstruction ideas. The role of Ferenc Kazinczy, a friend of the family, who the widowed baroness and her son asked to draw up a project for a new mausoleum, should be emphasized. Nevertheless, equally interesting and of high quality is the vision of Farkas Cserei, a man of extraordinary erudition, for a new burial place.

In the case of the country house of Comlod, we have another source proving that a manor house preceded this building and possibly we can also state that the layout of the country house of Hodod influenced the idea of the Comlod plan. We were also able to reconstruct the rooms of the manor house in Chiochiş based on the inventory we found dating from the beginning of the 19th century. It turned out that the Obreja estate was not inherited, but bought by the two sons of the reformer Wesselényi, Miklós and Béla, in the second half of the 19th century. The most significant result of the research of the Béldi-Wesselényi country house in Jibou is that we have been able to challenge and contradict the existing data in the specialized literature, identifying not only the architect who designed the country house but also the year of construction.

From the country houses of the Hodod branch of the Hodod family, three other buildings were examined: the Baroque country house in Hodod, the Wesselényi-Bethlen country house in Dragu and the Wesselényi-Degenfeld country house in Hodod. All of them can be classified as small country houses, but still retain their architectural, cultural and art historical importance. The three country houses are essentially the residences of the grandsons of Ferenc Wesselényi (1705-1770), the founder of the Hodod branch, of whom József (1769-1826), István (1770-1840) and Farkas pursued a political career. The youngest, Farkas, as the committee of central Szolnok, inherited the Baroque country house completed in his father's time. István is the builder of the country house in Dragu, while József turned the local inn into his own country house. In their case, too, we can see that the reason for the creation of country houses is always marriage, and in how they are built, we can also recognize the intention to show off and to represent. With the exception of the Baroque country house in Hodod, the archival sources of the buildings of this family branch are at least as incomplete as those of the branch in Jibou. However, the history of the construction of the Baroque Hodod country house has also been supplemented with information about the architects Josef Litzmann and Antal Soldati, who are little known in the literature. Interesting details emerged about the building history of the Wesselényi-Degenfeld country house in Hodod and its imposing garden, whose exterior architectural elements also

contain many interesting details. More was learned about the acquisition and commissioning of the Dragu facilities. The list could go on, of course, but the above shows that the research has produced significant results, which have brought us closer to unveiling the country house-building culture of the Wesselényi de Hodod family.

Research has shown us the difficulties and sacrifices involved in building a country house. The numerous sources and correspondence we have researched all confirm that in the Transylvanian landscape it was an almost impossible task to hire a reliable, well-trained architect. This is the reason why, in Hodod, he did not bring craftsmen from Cluj-Napoca but from Debrecen and the Satu Mare region. Another explanation is that these settlements were geographically closer to each other, and perhaps the professionals were not as busy and expensive in that part of the country as they were in Cluj-Napoca, where demand exceeded supply. Our assumption can be confirmed by the design and construction of the second building in Hodod, which was built exclusively by craftsmen from Carei, from carpenters to locksmiths. According to the letters sent by Miklós Wesselényi senior to Count Antal Károlyi and by Ilona Cserei to the secretary of the estate, Vajna Antal, it was apparently impossible to find a good surveyor or architect, as well as carpenters or other reliable specialists. That is why they turned to the architect of the Károlyi family from Carei, Joseph Bittheuser, despite all the difficulties they had to build. The Wesselényi family, but not only the Wesselényi family, built new country houses mostly for weddings or restored old ones. The need to build modern country houses and residences can also be linked to noble representation. The family, which played a key role in political and cultural life, could not live in a second or third-class manor; the residence had to reflect the nobility and the owner. Often, the vision for the new chateau was beyond the client's financial means or grandeur at the expense of comfort. In the case of the Baroque country house in Hodod, the design of the multi-storey building is executed as a ground floor. In the case of the Baroque country house in Jibou, the medieval interpretation of the country house type in the Pest region made the huge building uncomfortable.

Representation also played an essential role in interior furnishings, interior design, and wall decoration. If we consider only the canvases commissioned from Neuhauser, which also contained hunting scenes of Wesselényi Miklós senior, in addition to depictions of nature. We can see the commissioner's desire to show himself, but the numerous portraits in the family portrait gallery, the multitude of weapons according to the 1836 inventory, and the genealogy of

the racehorses on display confirm the same. No less importance was given to the upkeep of the country house libraries. Two library inventories were found during our research. The catalogue of books showed a wide range of interests and erudition. It is certain that the Wesselényi family not only collected but also used them. Miklós Wesselényi senior was noted by his contemporaries as having a thorough knowledge of the works of certain ancient Roman authors, but his enthusiasm and support for the theater, as well as the fact that he himself wrote plays that were performed on the open-air stage of the garden in Jibou, are also evidence of his culture and erudition. József, the first owner of the Wesselényi-Degenfeld country house in Hodod, read Latin authors and translated poetry from Spanish into Hungarian even in the last years of his life. It is no coincidence that his love of books prompted his father to bequeath him the family library. The garden elements also played a symbolic and representative role. Along with following the fashion of the time, they often had symbolic and allegorical meanings, such as statues of mythological figures and metaphorical embodiments of virtues and positive qualities. A cornerstone of the representation of the Wesselényi family is the frequent placement of the family coat of arms, especially on the facades of their country houses. The display of the family coat of arms and heraldic elements was also a reflection of the noble privilege, which they consciously used.

After all this, our thesis is timely and fills a significant gap in the literature. It presents the Wesselényi family country houses and all their accompanying layers in a single volume, drawing attention to their value as built heritage. It is topical because it can provide a basis and starting point for the interventions and restoration work so urgently needed for many of these noble residences.

Bibliography

Archives sources:

State Archives of National Hungarian Archives, P 397, I/A. 1.d tétel

State Archives of National Hungarian Archives, P 398, No. 81297

State Archives of National Hungarian Archives, T 20, No. 182/4

State Archives of National Hungarian Archives, T 62, 118/1

National Archives of Romania, Cluj County Service of the National Archives, Collections of Beldi de Uzon family

National Archives of Romania, Cluj County Service of the National Archives, Collections of Gyulay family

National Archives of Romania, Cluj County Service of the National Archives, Collections of Wesselényi de Hodod family

National Archives of Romania, Cluj County Service of the National Archives, Collections of Wesselényi de Jibou family

National Archives of Romania, Cluj County Service of the National Archives, Collections of Teleki family

Books:

A Pallas nagy lexikona. VIII. kötet, Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság, Budapest, 1894.

Aggházy Mária: *A barokk szobrászat Magyarországon.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 1959.

- B. Nagy Margit: *Reneszánsz és barokk Erdélyben. Művészettörténeti tanulmányok*. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1970.
- B. Nagy Margit: *Stílusok, művek, mesterek. Művészettörténeti tanulmányok*. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1977.
- B. Nagy Margit: *Várak, kastélyok, udvarházak, ahogy a régiek látták (XVII – XVIII. századi erdélyi összeírások és leltárak)*. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1973.
- Baji Etelka–Csorba László: *Kastélyok és mágnások*. HG & Társa Kiadó, Budapest, 1997.
- Balogh István: *Debrecen*. Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest, 1958.
- Balogh Jolán, Dercsényi Dezső, Garas Klára, Gerevich László: *A magyarországi művészet a honfoglalástól a XIX. századig*. III. javított kiadás, Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest, 1964.
- Benedek Vasile: *Wesselényi Miklós – promotor al reformismului liberal maghiar din Transilvania (1796–1850)*. Argonaut, Cluj-Napoca, 2018.
- Berke Márta: *Erdélyi, kastélyok, kúriák és udvarházak nyílászárói a 17–18. században*, doktori disszertáció, Budapest, 2010.
- Berlász Jenő: *Könyvtári kultúránk a 18. században*. (Különlenyomat *Az irodalom és felvilágosodás* című tanulmánykötetből), Akadémiai Nyomda, Budapest, 1974.
- Bevilaqua Borsody Béla: *Régi és új magyar takácsmesterségek*. Magyar Közgazdaság Kiadása, Budapest, 1942.
- Bicsok Zoltán, Orbán Zsolt: *„Isten segedelmével udvaromat megépítettem...”. Történelmi családok kastélyai Erdélyben*. Gutenberg Kiadó, Csíkszereda, 2012.
- Bíró József: *A bonchidai Bánffy-kastély. Erdélyi Tudományos Füzetek*. 75. Minerva Nyomda, Kolozsvár, 1935.
- Bíró József: *A zsibói kastély*. Franklin Társulat Nyomdája, Budapest, 1942.
- Bíró József: *Erdélyi kastélyok*. Új Idők Irodalmi Intézete (Singer és Wolfner), Budapest, 1943.
- Bíró József: *Erdély művészete*. Singer és Wolfner Irodalmi Intézet RT. Kiadása, Budapest, 1941.

Bod Péter: *Magyar Athenas*, H. n. 1766.

Bordás Beáta: *A kolozsvári Bánffy-palota*, Polis Kiadó, Kolozsvár, 2019.

Bordás Beáta: *Erdélyi kastélyépítészet a historizmus korában (1840–1914)*. Polis Könyvkiadó, Kolozsvár, 2016.

Bura László: *Tövisháti helynevek. Magyar névtani dolgozatok*. ELTE Magyar Nyelvtudományi Intézet Névkuató Munkaközössége, Budapest, 2004.

Adrian von Buttlar–Galavics Géza: *Az angolkert – Magyarországi angolkertek*. Balassi Kiadó, Budapest, 1999.

Cházár László: *Kastélyaink*. Hazánk Könyvkiadó, Ohio, 1989.

Cs. Dobrovits Dorottya: *Építkezés a 18. századi Magyarországon (Az uradalmak építésze)*. Művészettörténeti füzetek, 15. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1983.

Csőre Pál: *Vadaskertek a régi Magyarországon*. Mezőgazda Kiadó, Budapest, 1997.

Dávid Péter: „Itt van a’ legvégső óltára Pallásnak” *Erdélyi tudományos intézmények a XVIII. század végén*, Budapest, 2009, doktori disszertáció.

Deák Farkas: *A Wesselényi család őseiről*. A M. T. Akadémia Könyvkiadó Hivatala, Budapest, 1878.

Deé Nagy Anikó: *Báró hadadi Wesselényi Kata, a hitben élő református nagyasszony*. Kriterion Kiadó, Kolozsvár, 2017.

Főszerk. Deák Zoltán : *Pannon enciklopédia. A magyar építészet története*. Urbis Könyvkiadó, Budapest, 2009.

Dercsényi Balázs, Koppány Tibor, Örsi Károly: *Magyar kastélyok*, Officina, Budapest, 1990.

Engel Pál: *Magyarország világi archontológiája 1301–1457*. I. kötet, História – MTA Történettudományi Intézete, Budapest, 1996.

szerk. Enyedi Sándor: *Wesselényi Miklós színházi levelezése, Színháztörténeti könyvtár*, 14. Magyar Színházi Intézet, Budapest, 1983.

Entz Géza: *A magyar műgyűjtés történetének vázlata 1850-ig*. Hellas Irodalmi és Nyomdai RT, Budapest, 1937.

Éble Gábor–Pettkó Béla: *A nagy-károlyi gróf Károlyi család összes jószágainak birtoklási története*. I–II. Kiadja Károlyi László, Budapest, 1911.

Fatsar Kristóf: *Magyarországi barokk kertművészet*. Helikon Kiadó, Budapest, 2008.

Fekete Albert: *Az erdélyi kertművészet. Maros menti kastélykertek*. Művelődés Kiadó, Kolozsvár, 2007.

Fekete Albert: *Az erdélyi kertművészet. Szamos menti kastélykertek*. Művelődés Kiadó, Kolozsvár, 2012.

Fekete Albert: *Komponált látványok. Történeti kertek és tájak helyreállítása*. Szent István Egyetem, Tájépítészeti és Településszervezési Kar, Budapest, 2019.

Galavics Géza: *Magyarországi angolkertek*. Balassi Kiadó, Budapest, 1999.

Galavics Géza, Marosi Ernő, Mikó Árpád, Wehli Tünde: *Magyar művészet a kezdetektől 1800-ig*, Corvina Kiadó, Budapest, 2001.

szerk. Galavics Géza és Szabolcsi Hedvig: *Művészet Magyarországon (1780–1830). Katalógus*. MTA Művészettörténeti Kutatócsoport, Budapest, 1980.

Genthon István: *Erdély művészete*. Hungária Nyomda, Budapest, 1935.

Gy. Dávid Gyula: *A bonchidai Bánffy-kastély*. Polis Könyvkiadó, Kolozsvár, 2011.

Gyalay Mihály: *Magyar igazgatástörténeti helységnévlexikon*. II. kötet, Egeler Kft., Budapest, 1997.

szerk. Dr. Gyalui Farkas: *Mezőkövesdi Ujfalvy Sándor emlékiratai*. Erdélyi Múzeum Egyesület kiadása, Kolozsvár, 1941.

Hodor Károly: *Doboka vármegye természeti és polgári esmertetése*. Barra Gábor Könyvkereskedésében, Kolozsvár, 1837.

Horváth Hilda: *Régvolt magyar kastélyok*. Gemini Kiadó, Budapest, 1998.

Igaz Rita: *A barokk Magyarországon*. Corvina, Budapest, 2007.

- Imreh István: *Erdélyi hétköznapiak 1750–1850*. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1979.
- Jakó Zsigmond: *Erdélyi okmánytár*. II. kötet, 1301–1339 (MOL kiadványai II.), Akadémiai Kiadó, Budapest, 2004.
- Kardos Samu: *Báró Wesselényi Miklós élete és munkái*. II. kötet, Légrády Testvérek Könyvnyomdája, Budapest, 1905.
- Kazinczy Ferenc: *Erdélyi levelek*. Aigner Lajos-Abafi Lajos, Budapest, 1880.
- Kádár József: *Szolnok-Doboka vármegye monographiája*. Kiadja Szolnok-Doboka vármegye közönsége, Budapest, 1900.
- Kaiser Ottó, Lipp Tamás: *Kastélyok, várak, paloták*. Alexandra Kiadó, Budapest, 2002.
- Kecskés Gyula: *Püspökladány újkori története helyneveiben*. Püspökladányi Nagyközségi Tanács, Szolnok, 1974.
- Kelemen Lajos: *Báró Bánffy Jánosné Wesselényi Józefa emlékirata 1848-49-i élményeiről*. Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet Részvénytársaság, Kolozsvár, 1931.
- Kelemen Lajos: *Művészettörténeti tanulmányok*. I. Kriterion, Bukarest, 1977.
- Kelényi György: *Franz Anton Hillebrandt (1719–1797), Művészettörténeti füzetek*. 10, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1976.
- Kelényi György: *Kastélyok, kúriák, villák. Építészeti hagyományok*. Corvina Könyvkiadó, Budapest, 1974.
- Kemény Zsigmond: *Sorsok és vonzások*. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1970.
- főszerk. Kenyeres Ágnes: *Magyar életrajzi lexikon*. II. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1982.
- Kimpián Annamária–Marton Judit: *Kerelőszentpál–Haller-kastély*. Transylvania Trust Alapítvány – Kriterion Könyvkiadó, Kolozsvár, 2002.
- Kiss Gábor: *Erdélyi várak, várkastélyok*. 2. Változatlan kiadás, Panoráma Könyvkiadó, Debrecen, 1990.
- Koppány Tibor: *Várak, kastélyok Magyarországon a 11–19. században*. Országos Műemlékvédelmi Hivatal, Budapest, 1995.

Kosáry Domokos: *Művelődés a XVIII. századi Magyarországon*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1980.

Kő András–Susa Éva (szerk.): *A Kálvin téri kriptá titkai*. Kortárs Kiadó, Budapest, 2014.

Kovács András: *Késő reneszánsz építészet Erdélyben 1541–1720*. Polis Könyvkiadó, Budapest-Kolozsvár, 2003.

Kővári László: *Erdély épített emlékei*. Stein, Kolozsvár, 1866.

Kővári László: *Erdély nevezetesebb családai*. Barráné és Stein Bizománya, Kolozsvár, 1854.

Dr. Lukinich Imre: *A bethleni gróf Bethlen-család története*. Atheneum RT. Kiadása, Budapest, 1927.

Magyar nemzetségi zsebkönyv, I. rész, *Főrangú családok*. Kiadja a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság, Budapest, 1888.

Magyarország földbirtokosai és bérlői, 1899–1900, Pátria Részvénytársaság Nyomdája, Budapest, 1899.

Milea, Andreea Paraschiva: *Grădini istorice în Transilvania*. Teză de doctorat, Cluj-Napoca, 2011.

Moizer Miklós: *Torony, kupola, kolonnád*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1971.

Olaru Sebastian: *Sălaj. Locuri de poveste, povestea locurilor. Legendary places, legend places*, Caiete Silvane, Zalău, 2015.

szerk. Osvát Kálmán: *Erdélyi lexikon*. Szabadsajtó Könyv- és Lapkiadó, Satu Mare, Nagyvárad, 1928.

Petri Mór: *Szilágy vármegye monographiája*. I–VI. Franklin, Budapest, 1901.

Péchy László: *Visszapillantás elmúlt időkre*. 1964, kézirat a Péchy család tulajdonában.

Elena Popescu: *Pictura germană din Transilvania, secolul al XVI-lea – începutul secolului al XIX-lea*. Muzeul National Brukenthal, Sibiu, 2004.

Rados Jenő: *Magyar építészettörténet*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1961.

Rados Jenő: *Magyar kastélyok*. Második, bővített kiadás, Műemlékek Országos Bizottsága, Budapest, 1939.

Rados Jenő, Zádor Anna: *A klasszicizmus építészete*. Magyar Tudományos Akadémia, Budapest, 1943.

Rapaics Raymund: *Magyar kertek. A kertművészet Magyarországon*. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, Budapest, 1940.

szerk. Rubinek Gyula: *Magyarországi gazdaczímtár*. Országos Magyar Gazdasági Egyesület Könyvkiadó Vállalata, Budapest, 1912.

Sabău, Nicolae: *Der Bildhauer Anton Schuchauer 1719–1789*. Dacia Verlag, Cluj-Napoca, 1979.

Sabău, Nicolae: *Metamorfoze ale barocului transilvan*, vol. I. *Sculptura*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002.

Sabău, Nicolae: *Metamorfoze ale barocului transilvan*, vol. II. *Pictura*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2005.

szerk. Schmidt Gábor: *Növények a kertépítészetben*, Mezőgazda Kiadó, Budapest, 2003.

szerk. Sisa József: *A magyar művészet a 19. Században. Építészet és iparművészet*. Osiris Kiadó, Budapest, 2013.

Sisa József: *Kastélyépítészet és kastélykultúra Magyarországon. A historizmus kora*. Vince Kiadó, Budapest, 2007.

szerk. Sisa József, Dora Wiebenson: *Magyarország építészetének története*. Vince Kiadó, Budapest, 1998.

Sz. Kürti Katalin: *Kiss Sámuel (1781–1819). A debreceni „rajziskola” első professzora*. Nyomdaipari Szolgáltató KKT nyomdája, Debrecen, 1995.

Szabó Miklós, Szögi László: *Erdélyi peregrinusok*. Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 1998.

Szerk. Szabó T. Attila: *Erdélyi magyar szótörténeti tár*, I–XIV kötet, Kriterion, Bukarest, 1975–1989.

Dr. Szádeczky Lajos: *A székely határőrség szervezése 1762–1764-ben, okirattárral (1761–1790)*. A Magyar Tud. Akadémia Könyvkiadó Hivatala, Budapest, 1908.

Szilágyi Ferenc: *Idősebb b. Wesselényi Miklós. Élet- és korrajz*. M. Tud. Akadémia Könyvkiadó-Hivatala, Budapest, 1876.

szerk. Szilágy Sándor: *Erdélyi országgyűlési emlékek*. 19. 1686–1688, MTA Történelmi Bizottsága, M. Tud. Akadémia Könyvkiadó-Hivatala, Budapest, 1896.

Teleki Éva: *Tölgy és repkény*. Minerva, Kolozsvár, 1995.

Thewrewk József: *Magyarok születésnapjai*. Schmid Antal betűivel, Pozsony, 1844

Trócsányi Zsolt: *Wesselényi Miklós*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1965.

Trócsányi Zsolt: *Wesselényi Miklós és világa*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1970.

Trócsányi Zsolt: *Wesselényi Miklós hűtlenségi pere*. Helikon Kiadó Budapest, 1986.

Újfalvy Sándor: *Az erdélyi régibb és közelebbi vadászatok*. Kriterion Könyvkiadó, Kolozsvár, 1927.

V. László Zsófia: *Példás asszonyok. Női szerepek változása a protestáns halotti beszédek tükrében (1711–1825)*. Ráció Kiadó, Budapest, 2020.

szerk. Várady Aladár-Berey Géza: *Erdélyi Monográfia*. Gloria nyomda, Szatmárnémeti, 1934.

Varga E. Árpád (szerk.): *Erdély etnikai és felekezeti statisztikája 1850–1992. Helységnévtár. Összesített mutató az I–V. kötetekhez*. Pro-Print Könyvkiadó, Budapest-Csíkszereda, 2002.

Vargyasi id. Daniel Gábor: *A Vargyasi Daniel család eredete és tagjainak rövid életrajza*, Franklin Társulat Nyomdája, Budapest, 1896.

Velladics Márta: *Magyar építészet. Barokk, rokokó és copf*. Kossuth Kiadó, Budapest, 2002.

Voit Pál: *A barokk Magyarországon*. Corvina-Európa Könyvkiadó, Budapest, 1970.

Voit Pál: *Régi magyar otthonok*. Balassi Kiadó, Budapest, 1993.

Newspaper and journal articles:

A kert, 1902. 11. 01. 21. szám, 668.

A kert, 1905. 06. 15. 12. szám, 368.

A kert, 1906. 08. 01. 15. szám, 480.

A kert, 1908. 11. 01. 21. szám, 700.

A kert, 1914. 01. 14. 2. szám, 64.

Balla Lóránd: *A nagyszebeni Brukenthal Múzeum és Könyvtár*, in *Magyar Múzeum*, 2003/2, vol. 9, 23–27.

Balogh András: *A fertődi kastély építéstörténetének főbb mozzanatai*, in *Művészettörténeti értesítő*, II. 1-2. 1953, 134–137.

Balogh András: *A „magyar Verszália” építője*, in *Műemlékvédelem*, VI. II. 1962, 108–111.

Balogh Jánosné Horváth Terézia: *Egy fővárosi rajztanárnő nyaralójának népi és népies elemei az 1930-as években*, in *Néprajzi értesítő*, 86. 2004, 95–125.

Balogh Jolán: *Erdély hazatérő műemlékei*, in *Pásztortűz*, 1940, 1. 506–514.

Balogh Jolán: *Későrenaissance kőfaragó műhelyek*, VI. közlemény, in *Ars Hungarica*, 1979, 7. 2. 175–208.

Bara Júlia: *Joseph Bittheuser (1757–1828), a Károlyi család uradalmi építésének tevékenysége Szatmár megyében*, in szerk. Orbán János: *Fundálók, pallérok, építészek Erdélyben*, Marosvásárhely-Kolozsvár, 2016, 53–89.

Bartók István: *A Rimaynak tulajdonított Owenus-fordítások*, in *Irodalomtörténeti Közlemények*, 86, 1982, 5–6. 632–637.

Bényei Miklós, *Az erdélyi múzeumi gondolat a reformországgyűléseken*, In: *Élet és világ*, Szerk. Lakner Lajos, Debrecen, 2007, 101–110.

Bielz, Iulius: *Familia pictorilor Neuhauser și începuturile peisagisticii transilvănene*, in *Studii și cercetări de istoria artei, I-II*, 1956, 318–332.

Biró József: *Két kolozsvári főúri palota*, in szerk. Hekler Antal: *Archeológiai értesítő*, Új folyam, 47. Budapest, 1934, 116–132.

Bíró Vencel: *Veress Mátyás*, in *Művészettörténeti értesítő*, 1960, 9. 2. 118–122.

Bustya Endre: *Adatok Ady Endre első iskolai éveire*, in *Nyelv- és irodalomtudományi közlemények*, XV. 1971, 271–292.

Csetri Elek: *Reform és gazdaság. Wesselényi Miklós gazdasági eszméi és zsidói uradalmának modernizálása*, in *Erdélyi Múzeum*, 58. 1996, 3–4. 201–218.

Deák Farkas: *Újabb adatok a Wesselényi-család történetéhez*, in *Századok*, Budapest, 1878, 852–854.

Ellenzék, 28. 137. 1907. június 18., 3.

Emödi Tamás: *Partiumi kastélysorsok*, in *Korunk*, 2013, 24. 6. 20–27.

Emödi Tamás: *Szilágysági kastélyok és udvarházak*, in *Művelődés*, 1997, 7–8. 31–35.

Enyedi Sándor: *A kolozsvári magyar színészet hőskora (1792–1821)*, 126. in *Magyar Könyvszemle*, 1992, 108. 1–4. 122–138.

Egyed Ákos: *Zsidó az 1820-as úrbéri összeírás tükrében*, in Molnár János (szerk): *Torony Erdély kapujában – Tanulmányok Zsidó életéből*, Egyetemi Műhely Kiadó, Kolozsvár, 2014, 50–63.

Erdőközi Zoltán: *A hadadi Wesselényi kastély építésének rövid története*, in *Művelődés*, 1992, 41. 3. 29–30.

Fatsar Kristóf: *Franz Rosenstingl kerttervezői tevékenysége Károlyi Antal szolgálatában*, in *Ars Hungarica*, 1999, 27. 2. 293–308.

Fehér Katalin: *A felvilágosodás pedagógiai eszméi Erdélyben a XVIII-XIX. század fordulóján*, in *Magyar pedagógia* 93, 1993, 3–4. 149–160.

Fekete Albert: *Erdélyi nemesi rezidencia-kertek I*, in *4D Tájépítészeti és tájkertészeti folyóirat*, 2006, I. 3–9.

Fekete Albert: *Erdélyi kastélykertek tájformáló hatása*, in *Műemléki beszélgetések. Tanulmányok a sokszínű örökségvédelemről*, Herman Ottó Tudományos Egyesület, Miskolc, 2009, 53–64.

Fekete Albert, Jámbor Imre: *Nemesi szellemiség és tájkultúra a XVII – XIX. századi Erdélyben*, in *Transsylvania Nostra*, 2014, 4. 49–58.

Fekete Albert, Sárospataki Máté: *Erdélyi kastélyparkok szobordíszai*, in: *Transsylvania Nostra*, 2015/1, 11–19.

Fekete J. Csaba: A főúri lakóhelyek társasági és gyűjteményes tereinek funkcionális elrendezése a 18 – 19. században, in *Építés-Építészettudomány*, 47. 3–4. 2019, 219–288.

Fekete J. Csaba: *A magyarországi barokk kastélyok reprezentatív térrendszerének megújítása 1750–1840 között*, in *Építés-Építészettudomány*, 34. 1-2. 2006, 57–85.

Felházy Károly: *A drági várkastély*, in *Hazánk s a külföld*, 1868, 4. 21. 326–327.

Fülemile Ágnes: *Magyar vonatkozású viseletábrázolások a 18. századi sokszorosított grafikában*, in *Népi kultúra – népi társadalom*. A Magyar Tudományos Akadémia Néprajzi Kutatóintézetének Évkönyve, XVII. Budapest, 1993, 139–164.

Gál István: *Ifj. Wesselényi Miklós*, in. (szerk.) Bárdi Nándor: *Erdélyi csillagok*, 1998, 209–248.

Gyalui Farkas: *Letűnt világ. Újfalvy Sándor életregénye*, in *Keleti Újság*, XXII. 279. 1939. december 3., 9.

Gróf Degenfeld Sándor: *A Dugenfeld család kalandos útja Svájcból Magyarországra*, In: *Korunk*, 2002, 20–36.

Hamvai Sándor: *A Wesselényiek*, in *Magyar Polgár*, XXV. 278. 1902. XII. 3., 1–3.

Hágó Attila Nándor: *Adatok a nagykárolyi Szent Flórián-szobor történetéhez*, in Fogarassy Zoltán – Mészáros Kálmán – Török Péter (szerk.): „Az ifjak tanítása oly nagyon jó.” Tanulmányok Kovács Ágnes tiszteletére, Debrecen, 2021, 211–229.

Hegyaljai Kiss Géza: *Régi erdélyi nagyasszonyok. Cserei Ilona, Wesselényi Miklósné (1754–1830)*, in *Magyar Lányok*, 1942, 48. 43. 1942. 07. 25, 523.

Hegyesi Vilmos: *Id. Wesselényi Miklós*, in *Erdélyi Lapok*, 1909. 11. 01, 20. 18–20.

Hints Miklós: *Adalékok a Mezőségi Melles-völgy építészeti emlékeihez*, in *Műemlékvédelem*, 1992, 36. 3. 171–183.

Hints Miklós: *Műemlékek nyomában a Melles mentén*, in *Művelődés*, 1992, 41. 8. 83–86.

Horácsek István: *Vadászatok a Szilágysában*, in *Zalamegye*, 1888, VII. 11. 1–2.

Horváth Iringó: *Báró Wesselényi Kata úrasztali adományairól*, in *Művelődés*, LIX. 2006. március, 3. 14–18.

Id. Báró Wesselényi Miklós és Cserei Heléna, in *Vasárnapi Újság*, 1865. 01. 01. 1. 1.

Jakab Elek: *Nagy-ernyei Kelemen Benő élete*, in *Keresztény magvető*, XXII. Május-június, 1887, 3. füzet, 145–187.

Deák Farkas: *A Wesselényi család címeréről*, in *Archeológiai értesítő*, 1876, 10. kötet, 1. Füzet, 20–23.

K. I.: *Hímzés egy menyasszonyágyról*, in *Műgyűjtő*, 1975, VII. II. 56–57.

K. Sebestyén József: *A Wesselényiek címere*, in *Erdélyi Lapok*, 1909. 11. 01, 20. 516–517.

Katona Csaba: *Debrecen polgárjogot nyert cseh- és morvaországi betelepülők*, in *Prágai tükör*, 2004, 12. 1. 44–51.

Kárpáti Attila István: „*Akit szeret, szíve szerint szereti*”. *Id. Teleki László Cserei Helénának írt nevelési tanácsai*, in *Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudomány)*, XXIII. 2016. 3. 305–336.

Kárpáti Attila István: *Wesselényi és az árvízi hajós*, in *Fons*, 22. 3. 2015, 343–361.

Kárpáti Attila István: *Wesselényi Miklós kisdédóvó-alapításai*, in *Aetas*, 35. 2020, 1. 5–17.

Kemény Zsigmond: *A két Wesselényi Miklós*, in *Sorsok és vonzások. Portrék*. Budapest, 1970, 1–148.

Kelemen Miklós: *Unitárius elődeinkről. Kelemen Benjámint (1792–1885)*, in *Unitárius élet*, 1995, 49. 6. 6–7.

Keleti Újság, 1932, XV. 68. március 23., 5.

Kelényi György: *A budai királyi palota építésének története a XVIII. században*, in *Tanulmányok Budapest múltjából*, XXIX, Budapest, 2001, 217–240.

Kelényi György: *A magyarországi barokk és kora-klasszicista kastélyépítészet áttekintése*, in *Horvátország/Magyarország/Európa. Magyar horvát művészettörténeti szimpozium*, Zagreb, 2000, 446–453.

Kelényi György: *Érett és késő barokk*, in szerk. Sisa József és Dora Wiebenson: *Magyarország építészeteinek története*, Vince Kiadó, Budapest, 1998, 109–121, 123–169.

Kelényi György: *Közhely és eredetiség. Élet a barokk kastélyban*, in *Az Egri Nyári Egyetem előadásai*, 1991. augusztus 9–17., 51–55.

Keöpeczi Sebestyén József: *A Becse-Gergely nemzetség az Apafi, és a Bethleni gróf Bethlen család címere*, in szerk. Dr. György Lajos: *Erdélyi tudományos füzetek*, 1928, 13. 69–83.

Komiszár Dénes: *1945 előtti festmények és szobrok a megyeházán*, in *Szabolcs-Szatmár-Bereg Szemle*, 2006, 41. 1. 39–65.

Koppány Tibor: *Kastélyépítészet Magyarországon*, in Dercsényi Balázs, Kaiser Ottó, Koppány Tibor: *Magyar kastélyok*, Officina '96 Kiadó, Budapest, 2003, 9–40.

Koroknay Gyula: *A nagykállói megyeháza*, in *Szabolcs-Szatmári Szemle*, 1968, III. 1. 50–64.

Koroknay Gyula: *Francisco Wrabetz képsorozata Nyíregyházán*, in *A nyíregyházi Jósza András Múzeum Évkönyve*, VI-VII, 1963-1964, Budapest, 1965, 69–73.

Kovács András: *A dévai Magna Curia építéstörténetéhez*, in szerk. Nagy Róbert, Rüszt-Fogarasi Enikő: *Ablakok a múltba*, Kolozsvár, 2012. 52–81.

Kovács András: *Magna Curia din Deva. Contribuții la istoria construcțiilor*, in *Ars Transsilvaniae*, III. Cluj-Napoca, 1993, 153–174.

Kovács Miklós: *Száz éves a „Zilahy ev. ref. Wesselényi-kollégium” elnevezés*, in *Szilágyság*, 2003, 13. 16. 6. 11.

Kovács Zsolt: *A kolozsvári Mária-oszlop. Egy közép-európai emléktípus a 18. századi Erdélyben*, in *Ablakok a múltba*, Kolozsvár, 2012, 136–159.

Kovács Zsolt: *A komlódi Wesselényi-kastély. Adalékok az erdélyi barokk építészet és szobrászat történetéhez*, in *Várak, erődök, kastélyok az erdélyi régiségben*, Kolozsvár, 2020, 75–100.

Kovács Zsolt: *Castelul Wesselényi-Degenfeld din Hodod. Date istorice*, é. n. kézirat

Kővári László: *Erdély nevezetesebb asszonyai*, II. in Greguss Ágost–Hunfalvy János (szerk.): *Család könyve. Hasznos ismeretek és mulattató olvasmányok*, Pest, 1856, 137–139.

Lázár Miklós: *P. Horváth Boldizsár naplója*, in: *Keresztény Magvető*, 21. 1886, 2. füzet, 96., 89–98.

Losonczi Nagy Ilona: *Báró Wesselényi Miklósné Cserei Ilona, Az 1938. évi tavaszi ifjúsági konferenciára írta Losonczi Nagy Ilona*, Kiadja Piatra Craiului Református Egyházkerület Iratterjesztési Osztálya, 2.

Magyari András: *Bevezetés*, in: Wesselényi István: *Sanyarú világ*, Bukarest, 1983, 5–54.

Merényi Metzger Gábor: *A zsibói Wesselényi-kripta egykori lakói*, in *Művelődés*, LXIX. évfolyam, 2016 szeptember, 11–13.

Merényi-Metzger Gábor: *Wesselényi Miklós életének anyakönyvi forrásai*, 125. In *EME Füzetek*, 2011, 124–130.

Milea, Andreea Paraschiva: *Parcul castelului Béldi din Jibou, județul Sălaj*, in *Transsylvania Nostra*, 2014/4, 39–48.

Milea, Andreea: *Parcul castelului Wesselényi din Jibou, județul Sălaj*, in *Transsylvania Nostra*, 2015/1, 33–47.

Mureșan, Valentin: *Cercetări de istoria artei în colecția de pictură germană și austriacă a pinacotecii Brukenthal*, in *Acta Terrea Fogarasiensis*, II, 2013, 323–344.

Nagy Béla: *A kolozsvári Taufferek családi krónikája*, in *Művelődés*, 2022, 75. 9. 14–21.

Nagy Margit: *Unele aspecte din istoricul construirii palatului Bánffy din Cluj*, in *Studii și cercetări de istoria artei (SCIA)*, VI. 2, 1959, 105–120.

Orbán János: *A marosvásárhelyi barokk mesterkör kutatásának újabb eredményei*, in *Dolgozatok az Erdélyi Múzeum Érem- és Régiségtárából*, III–V. Kolozsvár, 2011, 191–210.

Orbán János: *Béctől Székelyudvarhelyig. Támpontok Ugrai László munkásságának valós értékeléséhez*, in Orbán János (szerk.): *Fundálók, pallérok, építészek Erdélyben*, Kolozsvár-Marosvásárhely, 2016, 91–157.

Orbán János: *A sáromberki Teleki-kastély*, in szerk. Feld István és Somorjay Selysette: *Kastélyok évszázadai, évszázadok kastélyai. Tanulmányok a 80 éves Koppány Tibor tiszteletére*, Budapest, 2008, 186–207.

Pap Károly: *Báró Wesselényi Miklós levelezése íróbarátaival*, in *Irodalomtörténeti közlemények*, 1905, 15. 1. 239–250.

Pálmán Béla: *A Wesselényi család nógrádi gyökerei*, in: Hegyi Géza, W. Kovács András (szerk.): *A Szilágyság és a Wesselényi család (XVI–XVII. század)*, Erdélyi Múzeum Egyesület, Kolozsvár, 2012, 255–262.

Péter Miklós: *A Wesselényiek*, in: Molnár János (szerk.): *Torony Erdély kapujában*, Egyetemi Műhely Kiadó, Kolozsvár, 2014, 64–83.

Elena Popescu: *Două potrete inedite realizate de Johann Martin Stock, existente într-o colecție particulară*, in *Studii și comunicări*, VI. 1997, Arad, 200–206.

Priszlinger Zoltán: *Egy betegség hétköznapijai. Wesselényi Miklós szembaja és vaksága naplóbejegyzései tükrében*, in. *Történelmi szemle*, 60. 2018, 35–68.

Priszlinger Zoltán: *Kortársi szövegek és olvasatok ifj. Wesselényi Miklós testéről*, in *Századok*, 2019, 3. 585–608.

Rácz Norbert Zsolt: *Adalékok a kolozsvári lengyel unitáriusok történetéhez. A lengyel imaház és paplak története a dokumentumok tükrében*, in *Keresztény magvető*, 2016, 3. 312–325.

Sas Ágnes: *Főúri zenei intézmények, arisztokrata mecénások a 18. századi Magyarországon*, in *Zenatudományi dolgozatok 2000–2001*, Budapest, 2002, 171–234.

Simonyi Alfonz: *A hortobágyi „Nagyhid” építésének és felújításának története*, in *Közlekedéstudományi szemle*, 1994, 44. 5. 181–193.

Sípos László: *Hadad*, in szerk. Szabó Zsolt: *Szilágysági magyarok*, Kriterion Könyvkiadó, Kolozsvár, 2021, 370–372.

Szabadics Anita: *Szabadkőműves szimbolika Európa tájképi kertjeiben*, in *4D tájépítészeti és kertművészeti folyóirat*, 3, Szent István Egyetem, 2006, 51–63.

Szabó Ágnes: *Az idillikus költői prózanyelv újrapozicionálása Kazinczynál*, in *Tiszatáj*, 2009, 63. 11. 64–83.

Szabó T. Attila: *A Wesselényi-levéltár és XVI. századi magyar iratai*, in *Levéltári Közlemények*, 16. Budapest, 1938, 205–235.

Szabó T. Attila: *Erdélyi történeti kertek egy biológus szemével*, in szerk. Galavics Géza: *Történeti kertek. Kertművészet és műemlékvédelem*, MTA Művészettörténeti Kutatócsoport, Budapest, 2000, 69–85.

Szabó Csaba–Deák Zoltán–Sarközi Hajnal: *Zsibó évszámokban*, in Molnár János (szerk.): *Torony Erdély kapujában – Tanulmányok Zsibó életéből*, Egyetemi Műhely Kiadó, Kolozsvár, 2014, 19–29.

Székely Pál: *Hadad helynevei*, in *Nyelv- és irodalomtudományi közlemények*, 1994, 38. 2. 184–188.

Szilágyi Ferenc: *Ifjabb Wesselényi Miklós. Élet- és korrajz*, 1875, in *Értekezések a Történeti Tudományok köréből*, V. kötet (1875–1876), 39–56.

Szilágyi Márton: *Egy rangon aluli házasság társadalmi környezete. Wesselényi Miklós házasságának egykorú megítélése*, in *Századok*, 2019, 541–562.

Tibori Szabó Zoltán: *Wesselényiek és Telekiek Zsibón*, in szerk. Molnár János: *Torony Erdély kapujában*, Második bővített kiadás, Egyetemi Műhely Kiadó, Kolozsvár, 2014, 172–203.

Tóth Áron: *Dicsőség és presztízs. Az edelényi kastély ikonográfiája*, in *Ars Hungarica*, 39. Supplementum, 2013, 59–66.

Török Zsuzsa: *A bárónő naplót vezet. Kéziratosság és családtörténet Bánffy Jánosné Wesselényi Jozefa hagyatékában*, in *Irodalomtörténeti közlemények*, 2020, 233–249.

V. László Zsófia: *Dániel Polixéna, a „Magyar Minerva”. Egy 18. Századi nemesasszony élete és példája a halotti beszédek tükrében*, in *Sic itur ad astra*, 19. 2008, 58. 149–175.

Váli István Csaba: *A kandallófűtés vázlatos története*, in *Műemlékvédelmi Szemle*, 1998, 1. 177–202.

Vámszer Géza: *A csíkrákosi Cserei kúria falképmaradványai*, in *Művészettörténeti értesítő*, IX. 1960, I. 23–29.

Varga Gyula: *Népi építészet Hajdú-Biharban*, in *Élet és tudomány*, 1980, 35. 9. 270–273.

Varga Imre: *Egy periodikus emlékirás a Rákóczi-szabadságharc idejéből (Wesselényi István naplója 1704-1708)*, in *A Magyar Tudományos Akadémia Nyelv- és Irodalomtudományi Osztályának közleményei*, Budapest, 1952, 243–265.

Veress Dániel: „*A jónak magvát mindenként hinteni kell*” – *Életrajzvázlat Wesselényi Miklósról*, in. Molnár János (szerk.): *Torony Erdély kapujában*, Egyetemi Műhely Kiadó, Kolozsvár, 2014, 84–130.

Voigt Vilmos: Legrégibb adataink a magyarországi cigányfolkórról – és ezek problémái, in szerk. Barna Gábor: *Cigány néprajzi tanulmányok. Cigány népi kultúra a Kárpát-medencében a 18–19. században*, Salgótarján, 1993, 60–72.

Voit Pál: *Luganói építészek az egri régióban*, in *Műemlékvédelem*, 30. 1. 1986, 8–14.

Zádor Anna: *Az angolkert Magyarországon*, in *Építés-Építészettudomány*, V., 1973, 3–53.

Zádor Anna: *Az angolkert Magyarországon*, in szerk. Géczi János: *Régi magyar kertek*, Budapest, 2022, 471–493.

Zsigmond Attila: *A zsibói Wesselényi-kastély*, in Molnár János (szerk.): *Torony Erdély kapujában – Tanulmányok Zsibó életéből*, Kolozsvár, 2014, 152–171.

Online sources:

<https://www.arche.ro/en/monument/170/Avrig-Brukenthal> , accessed: 2024. 10. 03.

<https://artportal.hu/lexikon-muvesz/stock-johann-martin/>, accessed:2020. 02. 17.

Bielz, Iulius: Die Wiener Malerfamilie Neuhasuer in Siebenbürgen, <https://www.vr-elibrary.de/doi/abs/10.7788/wjk-1960-jg04?journalCode=wku>, accessed: 2024. 06. 24.

Bíró József: *Erdélyi kastélyok*. 1943, essay

<http://mek.niif.hu/04900/04920/html/mhodonerdely0058.html>, accessed:2024. 02. 13.

https://www.bistriteanul.ro/video-foto-castelul-de-vanatoare-wesselenyi-din-chiochis-isi-cauta-stapanul-care-sa-i-redea-stralucirea-de-odinioara/#google_vignette, accessed:2019. 11. 07.

Bod Péter: Magyar Athenas

https://mek.oszk.hu/01800/01811/html/pages/OSZK_M46282_BP_Magyar_Athenas0088.htm,
accessed: 2024. 01. 08.

Bordás Beáta: *Barlangsíró és egykori Bethlen-kastély együttese*, Kerlés,
<https://lexikon.adatbank.ro/mobil/muemlek.php?id=374>, accessed: 2024. 02. 17.

<https://collections.imm.hu/gyujtemeny/kepeslap-a-zsiboi-wesselenyi-kastely-voros-szalonja/28050?order=creation&npn=1>, accessed: 2024. 08. 04.

Dr. Bíró Imre: *Wesselényi Miklós szembaja és megvakulása*, in. *Orvosi hetilap*, 113. évfolyam, 37. szám, 1972. 09. 10., <https://www.ponticulus.hu/rovatok/hidverok/wesse3.html#gsc.tab=0>,
accessed: 2021. 02. 13.

Enyedi Sándor: *A kolozsvári magyar színpad hősora*, 126.
https://epa.oszk.hu/00000/00021/00349/pdf/MKSZ_EPA00021_1992_108_02_122-138.pdf,
accessed: 2019. 05. 24.

Expoziția "Arta germană din Transilvania în colecția Muzeului de Artă Brașov", Brașov, 2011,
<https://www.muzeulartabv.ro/Catalog%20AGT%20WEB.pdf>, accessed: 2024. 08. 02.

<https://families.hu/amazonok-kiralsaga-vagy-tudomanyok-muhelye-noneveles-es-noi-irodalmi-kor-egy-18-szazad-erdelyi-fouri-familiaban/>, accessed: 2020. 03. 02.

Fekete Albert, Sárospataki Máté: *Baroque gardens in Transylvania. A historic overview*, in Land, MDPI, 2022. június, <https://www.mdpi.com/2073-445X/11/6/949>, accessed: 2024. 01. 17.

Fenyő Ervin: *Wesselényi (II.) Miklós, hadadi, id. br.*,
http://mamul.btk.mta.hu/MAMUL_SZERK/mamul_view.php?editid1=2470, accessed: 2024. 01. 12.

Ferenczi Miklós: *Hadadi báró Wesselényi István élete és naplója*, in *Turul*, 1910, 4. szám,
<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Turul-turul-1883-1950-1/1910-123DA/1910-4-128D9/szakirodalom-12A70/ferenczi-miklos-hadadi-br-wesselenyi-istvan-elete-es-naploja-12A71/>, accessed: 2019. 07. 07.

<https://gallery.hungaricana.hu/hu/SzerencsKepeslap/1369674/>, accessed: 2024. 08. 04.

<https://hajduszoboszlo.kornyeka.hu/szent-laszlo-romai-katolikus-templom-Hajduszoboszlo-6138>, accessed: 2024. 01. 20.

főszerk. Halmos Ferenc: *Pannon enciklopédia. A magyarság kézikönyve. Képzőművészet. Várak és kastélyok*, Budapest, 1993, <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/pannon-pannon-enciklopedia-1/a-magyarsag-kezikonyve-2/kepzu-muveszet-124C/varak-es-kastelyok-1320/>, accessed: 2024. 01. 15.

[https://hereditatum.ro/muemlekek/adatok.html?muemlek=4289#prettyPhoto\[gallery\]/0/](https://hereditatum.ro/muemlekek/adatok.html?muemlek=4289#prettyPhoto[gallery]/0/), accessed: 2024. 09. 28.

Jávor Anna, festészet a 17–18. században címszó, http://mamul.btk.mta.hu/MAMUL_SZERK/mamul_view.php?editid1=5789, accessed: 2022. 05. 03.

Julean, Ionut: *Coplean – destinul unei familii, destinul unui castel*, in *Logia 13 studii*, https://www.academia.edu/24334157/Coplean_destinul_unei_familiei_destinul_unui_castel_o_istorie_radiografiat%C4%83, accessed: 2021. 06. 19.

Kelényi György, Farbaky Péter, Széphelyi F. György: *A reneszánsz és barokk építészete Magyarországon*, https://mmi.elte.hu/szabadbolcseszett/mmi.elte.hu/szabadbolcseszett/index5498.html?option=com_tananyag&task=showElements&id_tananyag=40, accessed: 2024. 01. 05.

Kempelen Béla: *Magyar nemes családok*, URL: https://adtplus.arcanum.hu/hu/view/Kempelen_MagyarNemesCsaladok_11/?query=wesselenyi&pg=106, accessed: 2020. 06. 21.

<https://www.kozterkep.hu/30817/rhedey-cimer>, accessed: 2020. 04. 04.

Kulcsár Mária: *Értékmentés a Szilágyságban: felújítják a zsibói Beldy-kastélyt*, <https://maszol.ro/belfold/Ertekmentes-a-Szilagysagban-felujitjak-a-zsiboi-Beldy-kastelyt>, accessed: 2024. 03. 09.

Ledán M. István: *Requiem egy kastélyért* (https://laudator.blog.hu/2014/04/01/requiem_egy_kastelyert_954), accessed: 2024. 06. 30.

Lestyán Ferenc: *Megszentelt kövek – a középkori erdélyi püspökség templomai*, II. bővített kiadás, Gyulafehérvár, <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Tunderkert-tunderkert-1/megszentelt-kovek-2/szentegyhazas-telepulesek-D0/xi-kolozsi-foesperesseg-22C0/16-drag-2326/?list=eyJmaWx0ZXJzIjogeyJNVSI6IFsiTkZPX0tPTllfVHVuZGVya2VydF8xIl19LCAicXVlcniOiAiZHJcdTAwZTFnIn0>, accessed: 2024. 05. 07.

Magyar Főnemességi Adattár, <https://macse.hu/gudenus/mfat/fam.aspx?id=24975>, accessed: 2019. 09. 21.

<https://mapire.eu/hu/map/firstsurvey-transylvania/?layers=osm%2C142&bbox=2584208.475478509%2C5983625.448125777%2C2591369.669565976%2C5986014.1052596895>, accessed: 2018. 08. 09.

<https://mapire.eu/hu/map/secondsurvey-hungary/?layers=osm%2C5&bbox=2584658.8701689416%2C5983935.812290486%2C2591820.0642564087%2C5986324.469424399>, accessed: 2018. 08. 09.

<https://maps.arcanum.com/hu/map/thirdsurvey25000/?layers=129&bbox=2586860.31725527%2C5984632.226382274%2C2590082.615728917%2C5985781.170463685>, accessed: 2018. 08. 09.

<https://maps.hungaricana.hu/hu/MOLTervtar/2114/?list=eyJxdWVyeSI6ICJISUVSPShNT0xUZSJ2dGFySGllcmFyY2h5LTEwKSJ9>, accessed: 2024. 10. 14.

<https://maszol.ro/kultura/106612-uj-festmenyek-es-egy-19-szazadi-kristalycsillar-a-maros-megyei-muzeumban>, accessed: 2023. 11. 04.

<https://maszol.ro/belfold/Bepereli-az-orokost-a-Szilagy-Megyei-Tanacs-a-Wesselenyi-kastely-eladasa-miatt>, accessed: 2022. 05. 09.

<https://maszol.ro/belfold/Ervenytelenitette-a-birosag-a-zsiboi-Wesselenyi-kastely-eladasat>, accessed: 2024. 02. 17.

Merényi-Metzger Gábor: *A zsibói kriptá és egykori lakói* URL: <https://muvelodes.net/enciklopedia/a-zsiboi-wesselenyi-kripta-egykori-lakoi>, accessed: 2018. 08. 17.

<https://monumenteuitate.org/ro/monument/214/Hodod-Wesselenyi#prettyPhoto>, accessed: 2022. 03. 11.

Nagy Iván: *Magyarország családai czímerekkel és nemzékrendi táblákkal*, URL: <http://mek.pszk.hu/09300/09379/> accessed: 2020. 08. 23.

Priszlinger Zoltán: *A parasztlányoktól a grófnéig: Wesselényi Miklós pajzán kalandjai*, <https://mult-kor.hu/cikk.php?id=15719&print=1>, accessed: 2024. 02. 01.

Szinnyei József: *Magyar írók élete és munkái*, <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-irok-elete-es-munkai-szinnyei-jozsef-7891B/w-B507B/?page=3>, accessed: 2024. 01. 28.

Stirling János, kertművészet szócikk, http://mamul.btk.mta.hu/MAMUL_SZERK/mamul_view.php?editid1=5405, accessed: 2021. 03. 19.

Vende Aladár: *Nagymajtény*, in Borovszky Samu: *Magyarország vármegyéi és városai. Szatmár vármegye*, <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Borovszky-borovszky-samu-magyarorszag-varmegyei-es-varosai-1/szatmar-varmegye-17E72/szatmar-varmegye-kozsegei-vende-aladar-17FE9/nagymajteny-181B0/?list=eyJmaWx0ZXJzIjoeyJNVSI6IFsiTkZPX0tPTlIfQm9yb3Zzemt5XzEiXX0sICJxdWVyeSI6ICJuYWd5bWFqdFxlMDBlOW55In0>, accessed: 2024. 08. 02.